

ĎÁBLÍK

Elektronický měsíčník pro členy a přátele Cally • Číslo 161 • Vychází 1. ledna 2017

Milí čtenáři,

skončil nám rok, ve kterém Calla – Sdružení pro záchranu prostředí oslavila 25 let své existence. Rok, který ukázal, že stále máme co na práci jak v energetice, tak v ochraně přírody, tedy v obou oblastech, které jsme dostali do vínku při našem „zrození“. Konečně to jako pravidelní odběratelé tohoto zpravodaje dobře víte. Mnohé jiné obdobné organizace vznikající v kvasu začátku devadesátých let už zmizely v propadlišti času anebo proměnily svoji činnost. Calla zůstává jako environmentální organizace, jejíž aktivity přesahují hranice kraje a někdy i republiky. Asi málokdo ze zakladatelů (nepatřím mezi ně, do týmu jsem byl přizván až v roce 1997, když jsem se přesunul na jih Čech) tušil, že Calla bude mít tak dlouhou „životnost“. Sice jsme změnili formu z původní nadace, která měla získávat peníze na výkupy pozemků v chráněných územích, zejména okolo Stropnice a zajistit tak jejich ochranu, na občanské sdružení (v roce 1995), až nakonec v posledním roce z moci politiků jsme se formálně stali spolkem. Ale to je jen obal, obsah zůstává. Děkuji těm, kteří nápad založit Callu dotáhli do konce a rovněž tak všem, kteří Callu ať už jako její pracovníci, nebo členové a podporovatelé „protlačili“ minulými lety až do dnešních dnů. Máme na co navazovat a o co se opřít při svých plánech do budoucna.

Na tomto malém prostoru se přidržím energetické oblasti, kde nás chce státní moc v novém roce patrně udolat. Lobbisté tlačí na co nejrychlejší rozhodnutí o stavbě nových reaktorů v Dukovanech a už začalo posouzení jejich vlivů na životní prostředí. Čekají nás volby a v nich se také bude hrát o budoucí veřejnou finanční podporu pro jádro. Na jedné straně dojde k ukončení těžby uranu v Dolní Rožince, ale zároveň rok bude klíčový pro to, jak vláda na jeho konci rozhodne o případném otevření nového dolu v Brzkově. Čeká nás hned sedmero řízení o prodloužení průzkumných území pro úložiště, veřejná debata nad novou koncepcí, která nakládá s radioaktivními odpady a potřebujeme také oslovit i starosty a lidi na nově přidaných lokalitách u Dukovan a Temelína. A spousta dalšího. S vaší podporou to ale zvládneme.

Do nového roku Vám za Callu přeji mnoho pozitivní energie, radosti a nějaká ta splněná přání.

Edvard Sequens

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Vánoční šumavské zamyšlení Ivoše Stehlíka	str. 2-6
Atomový soused	str. 14
Fotoblog: Přírodovědné vycházky s Callou v roce 2016	str. 21-23
Pozvánky na akce	str. 25

Vánoční šumavské zamyšlení Ivoše Stehlíka

Je poklidné ráno, Jitka vychrupuje v posteli za stěnou, zrovna jsem docvičil svoji kratičkou každodenní protahovací sérii cviků a usedám k počítači. Nejprve jsem chtěl psát o EET. O tom, jak nám někteří lidé ve státě berou zase další kousek těžce vydobyté svobody, jak se snaží živnostníkům nasadit psí hlavu zlodějů a jak mne to zlobí. Jak nechci pořád bojovat, ale jak mi nic jiného nezbyvá. Jak bych rád konečně spočinul, těšil se z práce, zveleboval hospodářství, těšil se ze svých dětí a hlavně z toho, jak je nám s mojí ženou spolu dobře. Ale nakonec jsem usoudil, že to není dobré téma na vánoční zamyšlení. Bylo by to moc dlouhé a asi by to nebylo vlídné. Budu Vám psát o jiném boji, zatím zdá se, že s dobrým koncem. Alespoň mně to tak připadá.

Na začátku prosince sněmovna odsouhlasila novelu zákona o ochraně přírody, která upravuje lidské aktivity ve čtyřech českých národních parcích. Je to zajímavé, že o těch třech (Krkonoše, Podyjí a České Švýcarsko) skoro neslyšíte, ale o Šumavě se mohutně diskutuje po celé naší vlasti. Ne, že by novela zákona byla podle mého názoru ideální, ale je to krok správným směrem. O tom, jestli se podaří do nových voleb celou záležitost dotáhnout přes připomínky senátu a možné veto prezidenta až do zdárného konce, se musíme nechat překvapit, ale je samozřejmě možné pro to i něco aktivně udělat.

Jedním z důvodů, které zřejmě napomohly tomu, aby návrh zákona předložený ministrem životního prostředí úspěšně prošel parlamentem, byla masivní podpora veřejnosti. Hnutí DUHA vytvořilo Petici za dobrý zákon o národním parku Šumava. Požadavky shrnula v těchto třech bodech:

Žádáme Vás, abyste přijali takový zákon o národním parku Šumava:

1. ve kterém bude hlavním cílem národního parku ochrana přírody; ostatní činnosti budou možné jen do takové míry, kdy neohrozí vzácnou přírodu;
2. který zachová přinejmenším současnou rozlohu území ponechaného přírodě, tj. 30 % národního parku, a stanoví jeho postupné rozšíření alespoň na 50 % do roku 2030 tak, jak je to stanovené už v současném plánu péče o národní park z roku 2000 a jak je to obvyklé v ostatních evropských národních parcích;
3. a který omezí další výstavbu tak, aby nezničila šumavskou krajinu.

Také jsem ji podepsal a stal jsem se tak jedním z 61 677 lidí, kteří ji do dnešního dne podepsali. Podepisování petice totiž není ukončené, protože není ukončen ani legislativní boj za dobrý zákon. Jakými prostředky vlastně takový boj probíhá?

Dva členové naší organizace Šumava domovem se zúčastnili výjezdního zasedání petičního výboru senátu, který přijel na Modravu, aby zjistil, jaká nálada je mezi šumavským lidem a mohl o tom v Praze referovat. Bylo naplánováno setkání s představiteli Národního parku Šumava, starosty okolních obcí a zástupci místních spolků. Je zajímavé, že představitelé místních ochránářsky zaměřených spolků a předkladatelé petice dostali v zasedacím pořádku místa nejvíc vzdálená od senátorů, nejbližší místa obsadili představitelé obcí, jejichž vztah k národnímu parku není zrovna nejlepší. Setkání nikdo nemoderoval. Mluvil ten, kdo měl největší ego a plíce. Slušně vychovaní lidé, kteří se se svými příspěvky

do diskuse hlásili, se ke slovu vůbec nedostali. Po třech hodinách setkání skončilo a polovina ze šesti senátorů odjela zpátky do Prahy s tím, že mají ve všem jasno. Na druhý den byla totiž naplánovaná vycházka do terénu pod vedením pracovníků parku. Ti tři senátoři, kteří zůstali, tak mohli na své vlastní oči vidět nový les, který vyrůstá pod uschlými a pomalu se rozpadajícími pahýly stromů po Kyrillu. Kdo není předpojatý, tak ten zázrak dynamiky lesa vidí. Tito tři senátoři zřejmě předpojatí nebyli a výlet do lesa tak splnil svůj účel.

Další kolo jednání o tom, zda senát petici podpoří, přijme na vědomí nebo zamítne, probíhalo už na půdě samotného senátu 1. 12. 2016. Jednání se zúčastnil jeden náš člen, jemuž bylo umožněno seznámit přítomné senátorky a senátory s naším názorem na připravovaný zákon. Myslím si, že přes velikou trému bylo jeho vystoupení přínosné. Pro zajímavost jsem ze stenozáznamu celé rozpravy o petici vybral několik úryvků, které mi přišly zajímavé. Plně si uvědomuji, že jsou vytržené z kontextu a takto je k nim nutno přistupovat:

„Šumava je to místo, kde se tříští názory na ochranu přírody, na stav lesů a jejich správu a chtěl bych říci, že mnoho z nich jsou velké mýty, že například jedním z mýtů je, že na Šumavě zanikl les. Ale to v žádném případě není pravda, na Šumavě žádný les nezanikl, na Šumavě se část lesů v současné době pouze nachází ve stavu, na který běžný Středoevropan není zvyklý. Střední Evropa je místem, kde se 200 let les pěstuje čistě pro hospodářský účel. To si, prosím, přiznejme. Žádné přirozené lesy ve střední Evropě prakticky neexistují. A vrátit část Národního parku Šumava k přirozeným procesům a znova se podívat na dynamiku lesů, jaká tady byla dávno předtím, než sem přišel člověk, je podle našeho názoru jedním z nejdůležitějších poslání Národního parku. A Šumava jasně ukazuje, že lesy velmi dobře dokáží žít i bez zásahů člověka. V současné době, dejme tomu po 20 letech po kůrovcové gradaci je v průměru na každém hektaru bezzásahové zóny 3 500 nových stromků. Příroda jasně ukazuje, že si poradí i bez lesníků a bez člověka.“

(prof. Jakub Hruška, předseda platformy Vědci pro Šumavu)

„Vidíme úspěchy na německé straně Šumavy. Tam před podobnými otázkami stáli před několika desetiletími. A taky se vedly diskuse poměrně emotivní, dlouhé, byly dva tábory proti sobě. V té době to byl jeden z nejchudších regionů Německa. Rozhodli se pro silný park a pro dominantní, bezzásahové území.

Dnes mají vzrůstající stabilní les a vzrůstající stabilní ekonomiku. Jak poznamenal ředitel tamního národního parku, nestálo mě to ani jedno euro, myšleno, že příroda zkrátka roste a pracuje gratis.“

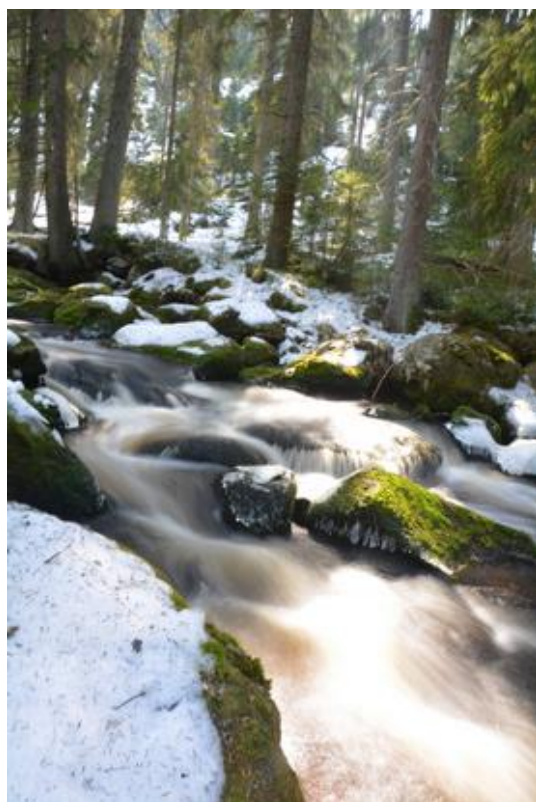
(Tomáš Hauser, platforma Šumava domovem)

„Snímky odrostlého smrkového náletu z tohoto porostu jsem viděl mnohokrát v novinách jako ukázkou toho, že i mrtvý les je schopen se postarat o potomstvo. Další nehorázná lež, kterou pochopí každý, kdo ví, že ani živočišná či rostlinná mrtvola není schopna se rozmnožovat. Jen naprostý demagog může napadnout prezidenta Zemana za jeho vyjádření, že z letadla hleděl na umírající lesy, že se stačí projít lesem po svých a uvidí, jak stovky stromků pod soušemi kypí životem.“

(senátor Jan Látka, ČSSD)

„Je zapotřebí přijmout jiný přístup k ochraně přírody, a ne ten, který si vysvětlují mnozí, bohužel i vystudovaní. A já jim musím říci ekoteroristé, nemohu je jinak nazvat. Neplatí to pro všechny, ale špička těchto lidí jsou ekoteroristé. A mrzí mě, že petice jde částečně tímto směrem, protože v podstatě má manipulativní charakter.“

(senátor Jan Horník, Starostové a nezávislí)

„Netoužím po tom, aby se naše vlast totálně proměnila v divočinu, ale chtěl bych, abychom někde přírodu nechali na pokoji, nechali ji předvést, co umí. Proto si také přeji, aby určitá porce divočiny byla v naší vlasti zachována. Podotýkám, že stále hovořím o přírodě, nikoliv o stavu naší společnosti.

V současné době je u nás příroda ponechána sama sobě pouze na 0,3 procentech rozlohy země. Pro zajímavost, podle nedávného průzkumu Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně 71 procent respondentů se vyjádřilo, že je třeba divokou přírodu v ČR chránit, a požadují její ochranu na 13 procentech její rozlohy.

Myslím, že člověk má vůči přírodě obrovský dluh a je na čase ho splatit. NP Šumava je k tomu vhodnou příležitostí a příhodnou výzvou.“

(senátor Zdeněk Papoušek, KDU-ČSL)

„Součástí toho výjezdního zasedání byla i taková exkurze, zejména na místa, která byla postižena tím orkánem Kyrill a následně i kůrovcem, a to místa, která byla ponechána jak bez zásahu, tak i místa, kde se odtěžilo to dřevo a následně tam byly vysázeny stromky. Čili ty snímky, které tady kolují, ty jsou mi známé. Samozřejmě pro nás, kteří to nikdy neviděli, je to esteticky strašný pohled. Nicméně my jsme se přesvědčili o tom, že i ta místa bezzásahová, ten les je tam schopen obnovy, skutečně tam ten les roste. Tam, kde byly vysázené stromky, tam to bylo podobné. My jsme dokonce došli i na bavorskou stranu, kde ty pohledy byly stejné.“

(senátor Zdeněk Berka, ČSSD)

„Když jsem tam přijel o rok později, tak jsem se zhrzil. Tenkrát dělal NP Šumava výlet, nebo školení, já jsem měl možnost letět vrtulníkem nad Velkou a Malou Mokrůvkou. Bylo to v zimě. Já jsem pod sebou viděl jenom holé stromy. Když jsem se vrátil do Plzně, do redakce, měl jsem to natočené, tak jsem šel na státní zastupitelství a chtěl jsem podat podnět pro stíhání neznámého pachatele pro veřejné ohrožení. Oni se mně trochu vysmáli, říkali, že bych musel mít odborné posudky.

Teď bych se chtěl dostat k tomu dalšímu vývoji. V roce 2000 jsem na stejné místo přijel, to je vlastně pramen Vydry, úpatí Luzného, s medvědy. Já jsem tam odsud utekl, protože foukal vítr, kolem nás každou chvíli praskl strom, zlomil se a zřítíl se k zemi. Vypadalo to otřesně.

O tři roky později jsem tam přijel a byl tam zelený podrost. Když jsem tam byl před třemi roky, s medvědy, opět s jinými, tak jsem zjistil, že kolem mě a všude mezi těmi suchými stromy, který byly částečně popadané, vyrůstá spousta menších či větších stromků, že ten les opravdu bez zásahu člověka se tam obnovil. Já jsem se tenkrát ptal, jestli to bylo vysazované, v těch místech vysazovaný nebyl. Dneska se tam tím lesem ani neproderete.

Jezdil jsem tam ještě v dalších letech, s rysem. A kdybyste se tam šli podívat dneska, tak byste mi určitě dali za pravdu, že to není v žádném případě mrtvý les. Škoda, že nemáme možnost, abychom záběry, které jsem tam natočil, v tom roce 97, 2000, 2003 a 2013, mohli porovnat. Ono totiž udělat si představu o Šumavě z jedné fotografie nejde. Národní park není záležitostí okamžiku. Národní park je vývoj. Jako na vývoj se na to musíme dívat.

Já jsem podepsal tu petici kvůli tomu, že si myslím, že ta bezzásahovost má význam, že divočina uprostřed Evropy má smysl.“

(senátor Václav Chaloupek, Starostové a nezávislí)

„Já si myslím, že už to slovo národní park je trochu možná zavádějící, protože my vlastně máme sklon si park spojovat spíš s územím úpravným, hezkým, člověkem dirigovaným, aby se tam dělaly hezké procházky.

Ale národní park celosvětově je chápán jako něco hodně jiného. To je prostě místo, kde má ta příroda šanci si fungovat tak, jak ona si funguje.

Já si myslím, že se můžeme rozhodnout, že budeme termín národní park používat jinak než celý svět, budeme to mít jako hezký parčík, kde se bude hezky chodit na procházky, někdo tady říkal, ale já bych rozhodně preferoval to, aby stejné termíny pokud možno znamenaly víceméně to samé. Čili tady si myslím, dokud je Šumava národním parkem, tak by prostě ten princip toho, že je to místo, kde pokud možno příroda

má šanci fungovat tak, jak ona funguje, tak je prostě správný princip.“

(senátor Václav Hampl, KDU-ČSL)

Nakonec došlo k hlasování.

Hlasovalo se postupně nejprve o možnosti podpořit petici, což neprošlo. Neprošlo ani odmítnutí petice. Nakonec po téměř čtyřhodinové rozpravě 43 senátorů z přítomných 44 zvedlo ruku, stisklo tlačítko ANO a senát vzal petici na vědomí.

Proč jsem se vlastně tak rozepsal o projednávání jedné petice v senátu. Víte, já nejsem velkým příznivcem petic. Málokdy totiž jejich předkladatelé mají takový tah na branku, aby z nich udělaly skutečně celostátní kampaň a dotáhli ji tak, aby se tím příslušné segmenty státní správy a samosprávy musely zabývat. V tomhle případě ale ta petice měla smysl. Lidé, kteří ji podepsali, vyjádřili svůj postoj a ochotu se brát za něco, co má pro ně smysl. A bylo jich dost. Nešlo by to samozřejmě bez jisté urputnosti lidí, kteří petici zaštiťovali. Musím říct, že si velice cením zejména svého přítele

Jaromíra Bláhu, který má v Hnutí Duha na starosti problematiku lesů a Národního parku Šumava. Ta obrovská porce času a vlastních sil, které tomu věnuje, jde na úkor času, který by mohl dát svojí rodině, svým blízkým nebo svým dalším zájmům. I on by určitě rád přestal bojovat, rád by vše nechal na volených zástupcích, kdyby měl nějaké záruky, že to bude fungovat. Ale takové záruky nikdy nedostane.

Jedna z obrovských výhod, ale i úskalí demokracie je, že se na ní mohou podílet všichni. Vy, já, všichni. Lidé velmi moudří, mimořádně inteligentní a usebraní, i lidé s velkými ranami na duši a s nenávisť v srdci. Nikdo z toho procesu není vyloučen. Velká politika má velikou přitažlivost pro určitý typ lidí. Na jedné straně neodolatelně přitahuje ty, kteří mají rádi moc. To jsou lidé v podstatě nemocní, nějakým způsobem těžce zranění (většinou v dobré víře svými rodiči). Na straně druhé lidi, kterým skutečně o něco dobrého jde. Těm se ale jen málokdy podaří vyběhnout ze zrádné pavučiny politických institucí, rituálů a mocenských zájmů. Bud' zhnuseně utečou, nebo se změní. Pomalu, plíživě. Jen nemnozí projdou zkušeností velké politiky bez toho, aby to mělo devastující vliv na jejich charakter. A pokud se jim to povede, je to většinou díky obrovské osobnostní a duchovní zralosti, schopnosti čistit se a uzemňovat a bezpochyby na tom mají veliké zásluhy i jejich blízcí.

Politika ale je i to, že se na poště usmějete na poštačku za přepážkou a pochválíte jí nový účes. Politika je, že si nenecháte líbit neurvalé jednání úředníka na městském úřadě, řeknete mu své a slušně mu vysvětlíte, kde jsou jeho meze. Politika jsou i láskyplné vztahy v rodině, pečlivě udržovaná přátelství. Právě tyhle zdánlivé drobnosti se totiž promítají do každodenního života společnosti a vytvářejí její náladu. Pokud nemáme zameteno před vlastním prahem, těžko to můžeme chtít s čistým svědomím po jiném. Politika nejsou jenom volby jednou za čtyři roky, kde navíc máme čím dál větší problém vybrat si stranu, při jejíž volbě by se nám nezvedal žaludek. Politika je prostě každodenní boj za to, co považujeme za správné i v situacích, kdy se nám nechce, kdy jsme unaveni.

Ani mně se nechce pořád bojovat, jsem unavený nějak víc, než jsem býval. Často se mi nechce nikam chodit, jsem rád doma, ve svém hradu, ve svém útulném doupěti. Světu ale nemohu uniknout, není kam se schovat. Nejsem takový hrdina, abych vždycky šel do všeho, nemám na to prostě povahu. Někdy odvrátím hlavu a snažím se přesvědčit se, že se mne to netýká, i když ve skrytu duše vím, že ano. Tu a tam mne ale něco vyburcuje a já posbírám energii k boji. Nechtěl bych se totiž jednou dožít toho, aby jedna z

mých dcer za mnou přišla a vyčetla mi: „A co jsi dělal táto pro to, aby to nebylo?“ To byl jeden z důvodů, proč jsem tu petici podepsal a proč teď chystám knihu o lidech ze Šumavy, kteří vítají národní park i divočinu v něm.

Jestli jste to dočetli až sem, skládám vám velikou poklonu, trochu jsem se rozepsal. Přeji Vám požehnané svátky vánoční, klidnou mysl a dostatek urputnosti a sil bez nenávisti se brát za věci, které vám přijdou správné.

Váš Ivoš Stehlík

Malé obce a správní(-é) řízení

V poslední době se v Calle setkáváme s tím, že malé obce mají velký problém se správným vedením správních řízení. A často si toho ani nejsou vědomy. Samozřejmě dovedu pochopit, že když se do řízení přihlásí neziskovka jako my, musí to pro ně být nová situace a nějakou chvíli zjišťují, jak postupovat. Rozhodnutí, která nám od nich čas od času přijdou (třeba o kácení dřevin rostoucích mimo les), však vykazují tolik věcných i procesních chyb, že by to stálo za hlubší rozbor.

Umím si představit, jak je situace malých obcí obtížná. Mnohé z nich mají pouze neuvolněného starostu, maximem u nich bývá starosta uvolněný se skromným úřednickým aparátem. I při velké snaze nemůže malá skupinka lidí odborně obsáhnout celou agendu obce, zvláště když jim byrokracie zabírá neúměrně mnoho času. A pokud se ještě k tomu pustí starosta nebo jeho úředníci do získávání dotací a psaní projektů, jejich volný čas brzy pohltí administrativa a účtování.

Vede ale z tohoto začarovaného kruhu nějaká cesta? Jednou z možností by jistě byla intenzivnější metodická podpora nadřízených orgánů, v tomto případě krajských úřadů. Nejsem si však jistý, zda by měly na tuto činnost dostatečné lidské kapacity a jestli by na častější školení měli zástupci malých obcí čas a chuť. Další možností by mohl být přesun některých správních agend na větší obce. V případě kácení stromů by to mohly být obce s rozšířenou působností, které disponují alespoň jedním úředníkem specializovaným na problematiku ochrany přírody. A jako další možnost se jeví stanovení minimální velikosti obce, jako je tomu např. v Polsku. Obce by poté byly nuceny ke slučování a nově vzniklé správní celky by si mohly dovolit malý úřednický aparát, který by celou agendu lépe zvládl.

Nemusíme také dělat nic. Nic však v tomto případě znamená, že se nám budou hromadit nezákonná správní rozhodnutí, a to nejen v případě kácení stromů. Uvedení správních řízení do souladu s platnou legislativou je navíc výhodné i pro chybné obce, neboť za vydaná rozhodnutí nesou odpovědnost.

Jiří Řehounek

Pečujeme o pískovnu u Žemličky

O ohrožené druhy v pískovných pečujeme i v zimě. Tradičně v závěru roku jsme zajeli do Pískovny u Žemličky a po dohodě s Lesní správou Třeboň probrali náletové dřeviny na březích tůní, aby je v budoucnu příliš nezastínily, a na písčínách, kde rostou světlomilné rostliny. Snad náš zásah místní čolci a vážky příští rok ocení a prospěje i ohroženým rostlinám, např. chráněné vachtě trojlisté.

Pískovna u Žemličky patří k našim „erbovním“ lokalitám. Na konci roku 2015 jsme zde již podruhé obnovili největší tůň pro rozmnožování obojživelníků. Mimo jiné se zde vyskytují všechny tři jihočeské druhy čolků. Občasná probírka náletových dřevin kolem stěn pískovny nebo narušení

písčitých ploch při pojezdu těžké techniky pak prospívá nejen rostlinám otevřených stanovišť, jako je jestřábník myší ouško (viz foto), třezalka rozprostřená nebo rosnatka okrouhlostá, ale také ohroženým druhům hmyzu, např. samotářským včelám. Z této skupiny lze zmínit alespoň ohroženou hedvábnici vřesovou.

Pískovna u Žemličky je hezká i v zimě a dá se tu ulovit „ochranářská keška“ (https://www.geocaching.com/geocache/GC5TQMQ_piskovna-u-zemlicky?guid=b0bb9f75-324b-46c8-b27a-80fdeabe716b). A kdybyste za dlouhých zimních večerů hledali tipy na jarní výlety do dalších zajímavých pískoven, podívejte se na náš web [Objevte svou pískovnu \(www.calla.cz/objevtesvoupiskovnu\)](http://www.calla.cz/objevtesvoupiskovnu).

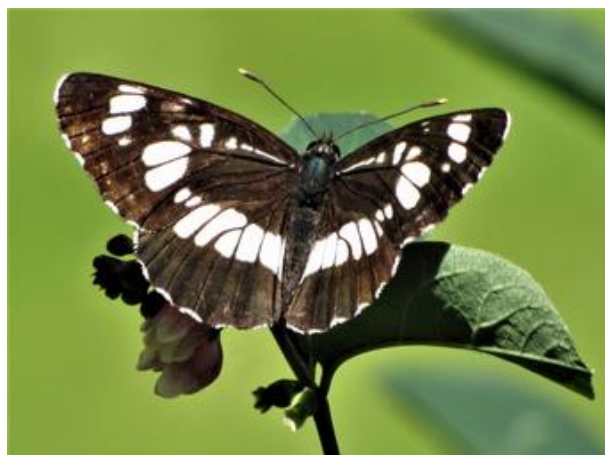
Jiří Řehounek

Nový web podpoří přírodu ve městech

Calla spouští nový specializovaný web „**Příroda ve městě**“. Představí na něm nápady, jak jednoduše podpořit běžné i ohrožené druhy v městském prostředí.

„Mohlo by se zdát, že město neposkytuje rostlinám a živočichům příliš vhodné podmínky pro život. Ve skutečnosti však městské prostředí láká velké množství druhů a pro některé z nich představuje dokonce jednu z posledních nadějí na přežití v naší krajině,“ vysvětluje Jiří Řehounek z Cally, který má projekt na starosti.

Příkladem může být ohrožený motýl bělopásek tavolníkový, který v ČR přežívá pouze v jižních Čechách a v poslední době se šíří i v keřových výsadbách v parcích nebo živých plotech. Nebo brouci vázaní na staré stromy a mrtvé dřevo, např. celoevropsky chráněné druhy roháč obecný, tesařík obrovský či páchník hnědý.

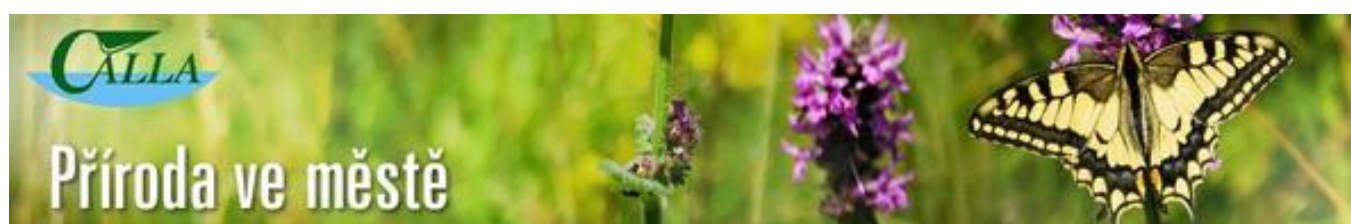
„Zeleň v lidských sídlech a jejich okolí je dnes těžištěm výskytu mnoha ohrožených druhů vázaných na staré a osluněné stromy, protože takové stromy dnes v alejích, parcích a zahradách najdeme podstatně častěji, než v „přírodě“, tedy v běžných hospodářských lesích nebo v chráněných územích,“ shrnuje důležitost měst pro ochranu přírody entomolog Lukáš Čížek z Biologického centra AV ČR.

Nový web vychází ze semináře, který Calla uspořádala v květnu ve spolupráci s Biologickým centrem AV ČR a Přírodovědeckou fakultou JU, a obsahuje mimo jiné i prezentace ze zmíněného semináře. Právě v areálu obou institucí lze najít inspiraci pro změnu přístupu k městské zeleni – květnaté trávničky, tůňky s žábami a čolky, hmyzí hotely, nové výsadby původních keřů a krajových odrůd ovocných dřevin nebo dokonce umělou písečnou dunu se vzácnými rostlinami.

„Parky a ulice prostě mohou vypadat docela jinak, než jsme zvyklí. A mnohdy to ani nemusí být finančně náročné. I městský trávník se může stát bohatě rozkvetlou loukou a lákat k opylování motýly a včely,“ uzavírá Klára Řehouňková, botanička z Přírodovědecké fakulty JU.

Nový web „Příroda ve městě“ najdou zájemci na <http://calla.cz/prirodavemeste/>.

Tisková zpráva Cally

Veřejnost zachránila evropské směrnice na ochranu přírody!

Evropská komise v čele s předsedou Junckerem dnes po dvou letech nejistoty ohledně osudu dvou vlajkových evropských předpisů na ochranu přírody – Směrnice o ptácích a Směrnice o stanovištích – potvrdili, že směrnice budou zachovány, že nebudou přepsány a oslabeny. Komise zároveň zdůrazňuje potřebu důslednější implementace a vymahatelnosti směrnic.

Podpora směrnic je velkým vítězstvím i pro půl milionu lidí, kteří žádali komisi o zachování a lepší uplatňování těchto předpisů v rámci celoevropské kampaně #NatureAlert. Ke kampani spojily síly největší evropská ochránářská sdružení, k nimž se přidaly národní organizace – u nás ČSO, Hnutí Duha, Beleco, Zelený kruh a další – a podniky a společnosti nejrůznější velikosti, stejně jako více než půl milionu obyvatel

Evropy.

Obě směrnice mají zásadní význam pro ochranu přírody v Evropě. Pod jejich ochranu spadá více než 1400 ohrožených druhů a jeden milion kilometrů čtverečních přírodních stanovišť v Evropě. Na obhajobu směrnic se postavili vědci, veřejnost, podnikatelé, Evropský parlament i vlády jednotlivých států, kteří si všichni uvědomili jejich význam.

Ochranářské nevládní organizace vítají rozhodnutí komise a zdůrazňují, že to důležité je ještě před námi – zabezpečit uplatňování dnešního rozhodnutí v praxi prostřednictvím jasných kroků k zastavení poklesu biologické rozmanitosti, zejména devastujícího vlivu intenzivního zemědělství.

„Dnešní rozhodnutí komise je velkým úspěchem. Odborná i laická veřejnost jasně vyjádřila, že příroda je pro nás důležitou hodnotou a je dobře, že komise na tyto názory brala ohled. Teď nás čeká nový úkol;

postarat se, aby směrnice fungovaly ještě líp,“ komentuje rozhodnutí ředitel České společnosti ornitologické Zdeněk Vermouzek.

„Rozhodnutí komise zachovat směrnice znamená, že názor více než půl milionu lidí, kteří požadovali prosazování směrnic, zazněl jasně a nahlas. Příroda je klíčovou hodnotou naší společnosti a je nezbytná pro naše přežití. Toto rozhodnutí je zároveň vítězstvím myšlenky evropské spolupráce, protože příroda nezná hranice,“ říká Ariel Brunner z BirdLife Europe.

Tisková zpráva ČSO (redakčně upraveno)

MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ

Zmatek mezi okáči

Zatímco okáči přes zimu spokojeně spinkají ve stadiu housenek nebo metamorfují v kuklách, povšimneme si v opravníku zmatku, který panuje v jejich jménech. Tak housenka okáče metlicového se živí mnoha různými travami, metlice se však mezi nimi neuvádí. Housenky okáče bojínkového a medyňkového pojídají kostřavu a sveřep (ty první to můžou proložit i válečkou). Živnými rostlinami okáče jílkového jsou, světe div se, ostřice. Proto vás nepřekvapí, že housenky okáče ovsového se cpou různými travami a ostřicemi, o oves však ani pohledem nezavadí.

Ale aby to nebylo tak jednoduché, housenku okáče pýrového můžete mimo jiné načapat i na pýru a housenka okáče kostřavového se dokonce svědomitě láduje kostřavami.

Chaos ve svých jménech samozřejmě nezpůsobili okáči, jejichž larvy mají v potravních preferencích jasno (až polojasno), nýbrž entomologové, kteří je zmatečně pojmenovali. A na závěr si můžete schválně tipnout, čímopak že se asi živí housenka okáče voňavkového... A pokud hádáte, že voňavkou, máte pravdu a autor druhového jména též. „Voňavka“ se totiž říkávalo tomce vonné.

Jiří Řehounek

Zelený kruh odvolal své zástupce z Pracovní skupiny pro dialog o úložišti, důvodem je přístup státu

Vládní pracovní skupinu pro dialog o hlubinném úložišti jaderného odpadu po obcích a spolcích z několika lokalit opouštějí také dva zástupci celostátní asociace ekologických organizací Zelený kruh. Důvodem je porušování dohodnutých pravidel a ignorování návrhů pracovní skupiny ze strany zodpovědných státních úřadů. Zelený kruh zároveň dopisem vyzval ministra průmyslu a obchodu Jana Mládku k zahájení poctivě míněného dialogu o hledání řešení problému jaderného odpadu.

Návrhy starostů, nevládních organizací a expertů po šest let trpělivě vznášené v Pracovní skupině pro dialog o hlubinném úložišti (PS Dialog) neměly žádný konkrétní dopad na postup Správy úložišť radioaktivních odpadů, MPO či MŽP. Nevládní organizace sdružené v asociaci Zelený kruh proto po diskusi rozhodli o stažení svých zástupců Edvarda Sequense a Petry Humlíčkové z pracovní skupiny.

Stát požaduje, aby členové PS Dialog z obcí aktivně vysvětlovali jeho kroky, ale informace o nich poskytuje jen minimálně a selektivně. O svých zásadních krocích a obrazech při vyhledávání úložiště informoval až následně. Geologické průzkumy stát v rozporu s dohodnutým postupem zahájil bez souhlasu obcí.

Kritéria výběru lokality pro hlubinné úložiště jsou účelově vágní. O letošním zahájení vyhledávání na dvou nových lokalitách EDU-západ a ETE-jih nebyla předem informována pracovní skupina ani obce, kterých se to přímo týká.

Nový zákon o zapojení obcí do výběru úložiště, jehož věcný záměr vzešel z několikaleté práce členů pracovní skupiny, je zdržován. Rada vlády pro energetickou a surovinovou strategii jej odsouhlasila v září 2015, vláda jej ale dodnes neprojednala. Parlament tedy zákon, s nímž počítá i nový atomový zákon, v tomto volebním období již neschválí.

Stát odmítá diskusi o jiných možnostech řešení problému jaderných odpadů, než je jejich trvalé uložení. Veřejná debata o variantách by přitom měla být nezbytnou součástí právě probíhajícího procesu posouzení dopadů (SEA) Aktualizace koncepce nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným odpadem.

Pracovní skupina byla zřízena v roce 2010 původně za účelem „transparentního procesu výběru vhodné lokality pro hlubinné úložiště jaderného odpadu a vyhořelého jaderného paliva produkovaného na území České republiky s respektováním zájmů veřejnosti“. Zástupci Zeleného kruhu se velmi aktivně zapojovali do její práce i do práce zřízených pracovních podskupin pro přípravu návrhu zákona pro posílení práv obcí či návrhu socioekonomických kritérií výběru úložiště. Stát však tyto návrhy nebere vážně a vynaložená práce tím ztrácí smysl.

Edvard Sequens z Cally řekl: *„Nadále trvá náš zájem vést se státem poctivě míněný dialog o hledání řešení problému jaderného odpadu. Předpokladem je ale přerušení dnes prováděných prací, protože nastavovat pravidla v průběhu vyhledávání, se opakovaně ukázalo jako velmi problematické.“*

Daniel Vondrouš ze Zeleného kruhu řekl: *„Je škoda, že stát odmítá vést férový dialog s dotčenými obcemi o tak závažné věci. Stále však věříme, že se nám to podaří změnit a dialog se státem nastartovat.“*

Tisková zpráva Zeleného kruhu

Podzemní laboratoř Bukov – dalších 313 milionů v luftě?

Vláda odsouhlasila poskytnutí 313 milionů korun (259 mil. Kč bez DPH) z jaderného účtu bez výběrového řízení pro s.p. DIAMO pro zajištění provozu Podzemního výzkumného pracoviště (PVP) Bukov do roku 2019. To nechala Správa úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO) vybudovat v podzemí končících uranových dolů v Dolní Rožínce, kde by jí mělo sloužit pro práce spojené s výběrem lokality pro hlubinné úložiště vyhořelého jaderného paliva.

Nebyly však doposud zpracovány a předloženy výsledky technicko-ekonomické studie vhodnosti lokality Bukov pro výzkumný program pro hlubinné úložiště, která měly být dle usnesení vlády č. 50/2016 dokončeny v tomto roce s konečným vyjádřením Státního úřadu pro jadernou bezpečnost (SÚJB). Ten sám před rokem investice do výzkumného pracoviště Bukov zpochybnil. Projekt „Výzkumná podpora pro projektové řešení hlubinného úložiště“, který řeší i využití PVP Bukov měl pro ČVUT zprostředkovat za podvody odsouzený Miroslav Elfmark bez vědomí uvedených odborných řešitelů, viz [„Pan Šíbr. Tentokrát na univerzitě“](#), Magazín Reportér 10. 10. 2016, [„ČVUT se zbavuje šibra Elfmarka. Nejspíš pod tlakem médií](#)

a akademiků“, Lidové noviny, 13. 10. 2016, pořad „Reportéři ČT“, 21. 11. 2016 a další.

Pochybnosti vzbuzuje, že geologická stavba na lokalitě Kraví hora, kde je PVP Bukov vybudováno, se výrazně liší od ostatních šesti pro úložiště vytipovaných lokalit v České republice. Zatímco štola pro PVP Bukov je v metamorfovaných horninách, všude jinde jde o magmatické horniny. Navíc, jak se ukázalo, je v případě Bukova horninové prostředí velmi komplikované, narušené, takže projekt podzemní laboratoře musel být během krátké doby dvakrát zásadně změněn z důvodu vážných potíží při ražbě. Dochází také k pronikání vody v množství, které nebylo předpokládáno a která je navíc propojena s důlními prostory, což by vylučovalo vybudování úložiště. Výrazně se tak zvyšuje riziko, že plánované až 1,8 miliardy z veřejných prostředků tu zůstanou doslova pohřbeny pod zemí.

Stavba PVP Bukov není v souladu s platnou, vládou schválenou „Konceptí nakládání s vyhořelým jaderným palivem a radioaktivními odpady v ČR“. Ta počítá se stavbou podzemní laboratoře až v místě budoucího hlubinného úložiště, když stanoví cíl: „Připravit veškerou projektovou a podpůrnou dokumentaci pro zahájení výstavby podzemní laboratoře a realizaci dlouhodobých experimentů pro doložení a potvrzení bezpečnosti hlubinného úložiště“ v termínu do roku 2030.

Podporujeme investice do výzkumu zaměřeného na nalezení co nejbezpečnějšího řešení problému jaderných odpadů. Projekt podzemní laboratoře Bukov však vzbuzuje stále větší pochyby, zda nejde o vyvádění peněz z jaderného účtu, aniž by posloužily deklarovanému cíli.

Edvard Sequens

Německo a jaderný odpad – můžeme se poučit?

Pod tímto názvem Calla a Platforma proti hlubinnému úložišti zorganizovaly v Praze 24. listopadu 2016 seminář určený pro veřejnost nejen z úložišťových lokalit. Naše pozvání přijal Klaus Brunsmeier, člen německé parlamentní komise „Ukládání vysoce radioaktivních odpadních látek“. Ten ze své pozice místopředsedy spolku BUND Naturschutz předložil kritické stanovisko k finální zprávě komise. Spolu s ním přednášeli Edo Günther (předseda okresní skupiny Schweinfurt BUNDu Naturschutz v Bavorsku a mluvčí pracovní skupiny Jaderná energetika a ochrana před zářením spolku BUND) a Herbert Barthel (rovněž člen BUNDu) o problémech spojených s odstávkou jaderných elektráren. O svých zkušenostech s hledáním hlubinného úložiště nejen v lokalitě Březový potok promluvil Petr Klásek, starosta Chanovic a mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti. Nakonec Edvard Sequens z Cally shrnul informace o procesu hledání úložiště v ČR.

Z prezentace Klause Brunsmeiera se nejdříve dozvíte o spolku BUND, který sdružuje 500 tisíc členů. Přes inventář radioaktivního odpadu a jaderných elektráren v Německu (z původních 36 už je jich v provozu jen 8) se dostal k popisu složení a činnosti komise. Ta se zabývala otázkami transparentnosti a efektivní účasti veřejnost v procesu hledání úložiště, souladem s evropskou a národní legislativou a problematikou geologie & techniky, s cílem nalézt lokalitu, kde by byl odpad chráněn po dobu milionu let. Cílem BUNDu bylo prosadit zapracování právní ochrany pro dotčenou veřejnost ve vytipovaných lokalitách do zákonů a

také posouzení jiných geologických podloží, než jsou solné formace v Gorleben. Komise prosazuje hlubinné úložiště kvůli společenským rizikům v případě povrchového úložiště a spolu s tím požaduje minimální kritéria pro vybranou lokalitu. Komise rovněž navštívila Švédsko, Finsko, Švýcarsko a Francii za účelem výměny zkušeností s projektováním úložiště. Avšak závěrečná zpráva Komise má několik trhlin, mezi nimiž jsou nedostatečná právní ochrana (veřejnost má možnost soudně přezkoumat pouze výsledky povrchových průzkumů, které proběhnou ve druhé fázi) a slabá účast veřejnosti na práci komise. Z těchto a dalších důvodů spolek BUND zprávu [kritizuje](#). Požaduje například, aby už i v první fázi geologických průzkumů měla veřejnost možnost přezkoumat rozhodnutí, aby existovala plošná a ucelená geologická data pro výběr výsledné lokality a aby byl Gorleben vyřazen z výběru. BUNDu se podařilo prosadit možnost zpětného vyjmutí odpadů a tím možné nápravy chyb, kdyby došlo k porušení kontejnerů a kontaminaci.

[Edo Günther se v prezentaci](#) zabýval likvidací jaderných elektráren, kvůli které se v Německu má zřizovat fond s

23,5 miliardami euro. Likvidační proces popsal na příkladu jaderné elektrárny Grafenrheinfeld, která byla odstavena v červnu 2015, a nyní je nutné řešit otázky zřizování jaderného meziskladu, demolice, uvolnění neradioaktivního materiálu pro stavební využití a samozřejmě uložení vysoce radioaktivního odpadu. Němce přitom trápí, že nemají v současnosti místo pro uložení nízké a středně aktivního odpadu, neboť úložišťová lokalita Asse je kvůli pronikání vody nevhodná a bude z ní muset být vyklizeno zhruba 270 000 tun odpadu. Šachta Konrad s kapacitou asi 300 000 tun nezvládne přijmout odpad z Asse a z německých jaderných elektráren zároveň. Další riziko hrozí kvůli nedostatečné bezpečnosti a zajištění meziskladů vůči teroristickým útokům a pádům velkého civilního letadla jako například Airbus 380. Dále BUND Naturschutz kritizuje, že v současnosti je v Německu povoleno, aby po demolici jaderné elektrárny mohl materiál určený k volnému využití pro stavební účely vydávat příkon dávkového ekvivalentu 10 μSv na osobu. Dle BUNDu má být tato hodnota nulová. Ve všech demoličních fázích pak BUND požaduje účast veřejnosti, tj. informovanost, slyšení a právo na žalobu.

Mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti a starosta Chanovic v lokalitě Březový potok Petr Klásek se ve svém projevu zmínil o záležitostech, které negativně ovlivňují hledání úložiště u nás:

- politická nestabilita (od roku 2003, odkdy se tématem zabývá, se v ČR vystřídal 9 vlád)
- nejasně stanovené technické parametry pro výběr úložiště
- česká veřejnost nevnímá proces hledání úložiště jako celostátní problém
- místo řešení připomínek lokality Březový potok k faktickým technickým nesrovnalostem v projektech dochází ze strany SÚRAO k znevažování situace a nekorektnímu chování
- organizace a orgány zodpovědné za hledání úložiště upřednostňují své krátkodobé zájmy
- dnes rozpadající se Pracovní skupina pro dialog neplnila svoji pravou funkci
- nedůvěra ke garantování zabezpečení úložiště na 100 tisíc let a ještě k tomu bez efektivní možnosti veřejnosti se účastnit rozhodování
- schválení geologických průzkumů navzdory nesouhlasu lokalit (jenž vedla k zažalování státu)

Starosta Klásek dal k dobru vzpomínku na jednoho poslance a předsedu parlamentního výboru, který mu

před lety radil, aby si jeho samospráva řekla o co nejvíce peněz nyní, když se ho zprovoznění úložiště v roce 2065 už týkat nebude, a který se svým nápadem jednoduše narazil na integritu pana Kláska a ostatních, kterým jde o dlouhodobou bezpečnost následujících generací. Rovněž zdůraznil důležitost společenské aktivity k vedení dialogu se státem a jednoty všech lokalit, díky které mohou být dosaženy [cíle platformy](#).

[Edvard Sequens ve své prezentaci](#) všem připomněl současný stav průzkumů, letní extempore ministra Mládka ohledně lokalit Horka a Kraví hora, následné přidání lokalit EDU-západ a ETE-jih, problém

podzemního výzkumného pracoviště Bukov, rozpadající se Pracovní skupinu pro dialog, zákon o posílení práv obcí, který se od srpna nedostal do vlády ani ve formě věcného záměru, motivační příspěvky pro starosty výměnou za souhlas s průzkumy a odsouvanou SEA ke Koncepti nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným palivem. Až hodnocení vypukne, spolehněte se, že formulář pro zapojení se do připomínkového procesu najdete opět na www.nechcemeuloziste.cz.

Olga Kališová, redakčně upraveno

Dopady nových reaktorů v Dukovanech mohou být přeshraniční

Nové reaktory v Dukovanech mohou mít přeshraniční dopady na životní prostředí a zdraví lidí a proto si nejenom Rakousko a Německo, ale i Slovensko, Maďarsko a Polsko vyžádaly důkladný posudek v rámci procesu EIA. Vyplývá to ze závěru zjišťovacího řízení, který [zveřejnilo](#) Ministerstvo životního prostředí. Svá vyjádření k zbytečnému a drahému záměru nových reaktorů v srpnu 2016 zaslaly i spolky Jihočeské matky a Calla – Sdružení pro záchranu prostředí.

Nyní bude vypracováno hodnocení, ve kterém zpracovatel i na základě požadavku spolků bude muset mimo jiné:

- Zpracovat nulovou variantu bez stavby nových reaktorů a vyhodnotit její dopady na životní prostředí ve srovnání se záměrem, porovnat také záměr nových reaktorů s alternativním způsobem výroby elektřiny.
- Vyhodnotit celý životní cyklus nového jaderného zdroje včetně ukončení provozu a vyřazování.
- Prokázat, že nehody s tavením aktivní zóny reaktoru, které by vedly k velkým únikům a evakuaci obyvatel, budou prakticky vyloučeny.
- Jednoznačně definovat potřebu nového jaderného zdroje na odběr chladicí vody se zohledněním vlivu klimatické změny (a tedy i, zda bude potřeba nová nádrž).
- Vyhodnotit vliv výpustí radioaktivního tritia do povrchových vod včetně vyhodnocení jeho genotoxicity pro vodní organismy.

- Specifikovat dopravní trasy a vyhodnotit intenzity a dopady dopravy na okolní sídla v průběhu stavby.

Edvard Sequens z Calla – Sdružení pro záchranu prostředí řekl: „Dobré závěry zjišťovacího řízení jsme zažili již v případě hodnocení nových reaktorů v Temelíně. Jenže zpracovatel hodnocení je pak ignoroval a Ministerstvo životního prostředí takový postup akceptovalo, výsledkem je dodnes se táhnoucí soudní spor.“

Monika Machová Wittingerová ze sdružení Jihočeské matky řekla: „Pokud bude dokumentace zpracována podle závěrů zjišťovacího řízení opravdu objektivně, vyplyne z ní, že při budování nových jaderných bloků jasně převažují negativa nad pozitivy.“

Tisková Zpráva Cally a Jihočeských matek

Atomový soused

Projekt *Promítej i ty!* nadělil příznivcům dokumentárních filmů online vánoční dárek: film **Atomový soused** o finské mámě, která začíná bojovat proti výstavbě jaderné elektrárny v sousedství a přes svůj zapálený aktivismus se dostává až do parlamentu jako poslankyně. Matka Hanna je tak silnou osobností, že diváky a divačky jistě inspiruje při volbě letošního novoročního předsevzetí.

Dokument režiséra Fredrika Oskarssona je k dispozici zdarma a legálně na www.promitejity.cz, kde jej doprovází také rozhovor s protagonistkou Hannou Halmeenpää. V březnu bude film uveden na festivalu Jeden svět 2017, který se uskuteční od 6. do 15. března. *Promítej i ty!* tak nabízí první ochutnávku z programu příštího ročníku Jednoho světa.

Projekt *Promítej i ty!* českému publiku zpřístupňuje kvalitní dokumentární filmy, které uvedl nebo uvede festival dokumentárních filmů o lidských právech Jeden svět. Film si zdarma a legálně může stáhnout kdokoli v České republice a následně ho promítnout svým blízkým nebo i širšímu publiku. Jedinou podmínkou je, že na projekci nesmí být vybíráno vstupné. V současnosti je na www.promitejity.cz dostupných 46 divácky atraktivních dokumentů.

Synopse filmu:

Atomový soused / Nuclear Neighbor, Režie Fredrik Oskarsson / 2016 / 80 min / Finsko

Učitelka Hanna se s rodinou odstěhovala na venkov v severním Finsku, aby její tři děti mohly vyrůstat uprostřed přírody. Jako rána z čistého nebe přichází zpráva, že nedaleko jejich poklidného domova má vyrůst jaderná elektrárna. Hanna se zapojuje do komunitních protestů, jimž brzy věnuje veškerý volný čas. Stává se aktivistkou na plný úvazek a později přechází do vysoké politiky jako poslankyně za Stranu Zelených. A celou tu dobu hledá odpověď na zásadní otázku: mám se soustředit na současné potřeby svých malých dětí, anebo se snažit pozitivně ovlivnit jejich budoucnost prosazením lepších zákonů?

Trailer filmu: <https://www.youtube.com/watch?v=2TfLLpd9ISl>

Fotky z filmu ke stažení na webu filmu: <http://bautafilm.se/?produktion=nuclear-neighbor-2016&lang=en>

Ondřej Kamenický, Jeden svět

Mezinárodní energetická agentura: obnovte podporu pro výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů

Česká republika nevytváří dostatečně čitelné prostředí pro investory v energetice. Tak hodnotí Mezinárodní energetická agentura (IEA) plošné zrušení podpůrných schémat pro obnovitelné zdroje od začátku roku 2014. Vláda by proto měla vypracovat návrh na obnovení podpory výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů. Mezinárodní energetická agentura (IEA) v Praze zveřejnila [aktuální hodnocení české energetiky](#). Předchozí pochází z roku 2010.

IEA pozitivně hodnotí schválení Státní energetické koncepce, které bylo významným doporučením při minulém hodnocení. Agentura ovšem doporučuje zpřesnit plány pro naplnění koncepce a na ní navázaných akčních plánů.

Kladné body získává Česká republika za zajištění bezpečnosti zásobování zemním plynem. Naopak výtku dostala česká vláda za prolomení limitů těžby na dole Bílina. Podle IEA by měla vysvětlit důvody k rozhodnutí, které vysílá signál, že "vláda plně nepodporuje závazek EU k přechodu na nízkouhlíkovou energetiku."

Podle hlavních doporučení IEA by česká vláda měla:

- připravit podrobný postup, jak naplnit národní akční plány (energetické efektivity, rozvoje obnovitelných zdrojů atd.) a zajistit pro to dostatečné zdroje
- navrhnout uhlíkovou daň pro sektory mimo emisní obchodování
- vypracovat a zveřejnit návrhy na obnovení systému podpory pro výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů tak, aby mohl být využit dostupný potenciál
- zavést pobídky k urychlenému vyřazení uhelných kotlů z domácností a nahradit je čistším vytápěním, jako je biomasa a zemní plyn

Jiří Koželouh, programový ředitel Hnutí DUHA, řekl: „Vlivná instituce doporučuje ČR, aby využila potenciál výroby energie z obnovitelných zdrojů. To dává smysl, přineslo by nám to posílení energetické soběstačnosti a také impuls pro ekonomiku. Řešením je například odstranit bariéry pro střešní fotovoltaické elektrárny a zavést rozumnou podporu pro obecní a občanské větrné turbíny. Naopak udržování zastaralých plýtvavých uhelných elektráren poškozuje nejen zdraví lidí, ale také ekonomiku. Stát by měl usilovat o jejich odstavení. Vzhledem k tomu, že máme velké přebytky elektřiny, není to problém.“

Edvard Sequens, energetický konzultant Calla - Sdružení pro záchranu prostředí, řekl: „Mezinárodní energetická agentura doporučuje využít dostupných možností ve zvyšování energetické efektivity v průmyslu, v budovách i v dopravě. Přestože v tomto ohledu má Česká republika vlivem nadměrně vysoké energetické náročnosti mnoho příležitostí k nápravě, ve skutečnosti tak nečiní a selhává i v plnění svých mezinárodních závazků. Peněženkám lidí by prospělo, kdyby zodpovědní politici věnovali víc pozornosti energetickým úsporám než prosazování zdrojů, kterými bychom pokrývali rostoucí spotřebu.“

Tisková zpráva Hnutí DUHA a Calla

Dálnice D8 není hotová, věcně a ani právně

Děti Země považují předčasné užívání dálnice D8 z Bílinky do Řehlovic v Českém středohoří od soboty 17. prosince 2016 za bizarní populistické gesto českých politiků a státního investora Ředitelství silnic a dálnic ČR. Dálnice totiž není zcela dokončená, neboť se stále staví různé přeložky silnic, a také chybí pravomocné stavební povolení, které před třemi lety zrušil soud. Navíc nelze věřit tvrzení ŘSD ČR a MD, že všechna rizika, která představuje úsek délky 2 km přes sesuvné území, budou efektivně vyřešena.

„Od roku 1996 jsme investora, úředníky a politiky opakovaně upozorňovali na nezákonný výběr koridoru a trasy dálnice D8 přes sesuvné území, která navíc poškozují krajinný ráz chráněného území Českého středohoří se vzácnými organismy, a také že procesně a finančně jde o velmi rizikovou stavbu. Ovšem tyto odborné názory nebyly brány vážně, takže stát si dálnici D8 musel prosadit švindlem, jak dokládá řada nezávislých stanovisek a rozsudků,“ připomíná předseda Děti Země Miroslav Patrik, který se stavbou zabývá dvacet dva let.

Nezákonný výběr koridoru a trasy dálnice D8 potvrdila stanoviska Ministerstva životního prostředí z roku 1999 a 2012, Nejvyššího kontrolního úřadu z roku 2000 a veřejného ochránce práv z roku 2003 a také tři rozsudky z roku 2012, které zrušily dílčí územní rozhodnutí. V roce 2015 pak Ústavní soud uvedl, že zákony porušoval a chyboval i Krajský soud v Ústí nad Labem, který až na potřetí zrušil v roce 2010 územní rozhodnutí.

Dětem Země se také nelíbí, že někdo z ŘSD ČR či z Ministerstva dopravy nebo z hnutí ANO dopředu rozhodl o tomto termínu předčasného zprovoznění dálnice, aniž by již existovaly potřebné souhlasy vydané úřady.

„Za velký mýtus považujeme tvrzení, že Děti Země novou dálnici do Německa odmítaly, neboť naopak jsme vždy navrhovali různé alternativy. V lednu 1998 jsme předložili studii s dálnicí z Prahy přes Louny a na Most a pak jsme do roku 2005 pro dálnici D8 prosazovaly různě dlouhé tunely, včetně tunelu Kubačka, který ale ministr Miloš Kužvart neschválil v únoru 2001 a zastupitelé Ústecké kraje pak v březnu 2005,“ tvrdí dále Patrik.

Podle něho je také mýtem, že by přípravu a výstavbu dálnice D8 blokovala nějaká z dvaceti šesti podaných žalob, protože když bylo v červnu 2010 zrušeno územní rozhodnutí, tak už bylo vydáno 90 procent všech dílčích stavebních povolení a dálnice se tři roky stavěla. Navíc soudy žalobám nepřiznaly odkladné účinky, kromě jednoho případu, který stavbu také neovlivnil. Spolky nakonec v letech 2005 až 2013 vyhrály třináct sporů.

Dálnici D8 délky 16,4 km přes České středohoří staví sdružení firem pod vedením firem EUROVIA CS, a. s., a Metrostav, a. s., přičemž původní cena ze září 2007 ve výši 9,9 mld. Kč (bez DPH) se zvýšila na cca 15 mld. Kč (bez DPH) a termín dostavby z prosince 2010 se posunul na 2017-8: předčasné užívání je od 17. 12. 2016.

Odkazy na internetové stránky:

Nedej se: Dálnice D8 přes CHKO České středohoří (12.09.2000)

<https://www.youtube.com/watch?v=UuWAZcF6Z8U>

Vizualizace dostavby dálnice D8 (2004) - <https://www.youtube.com/watch?v=QtQvEydwSs0>

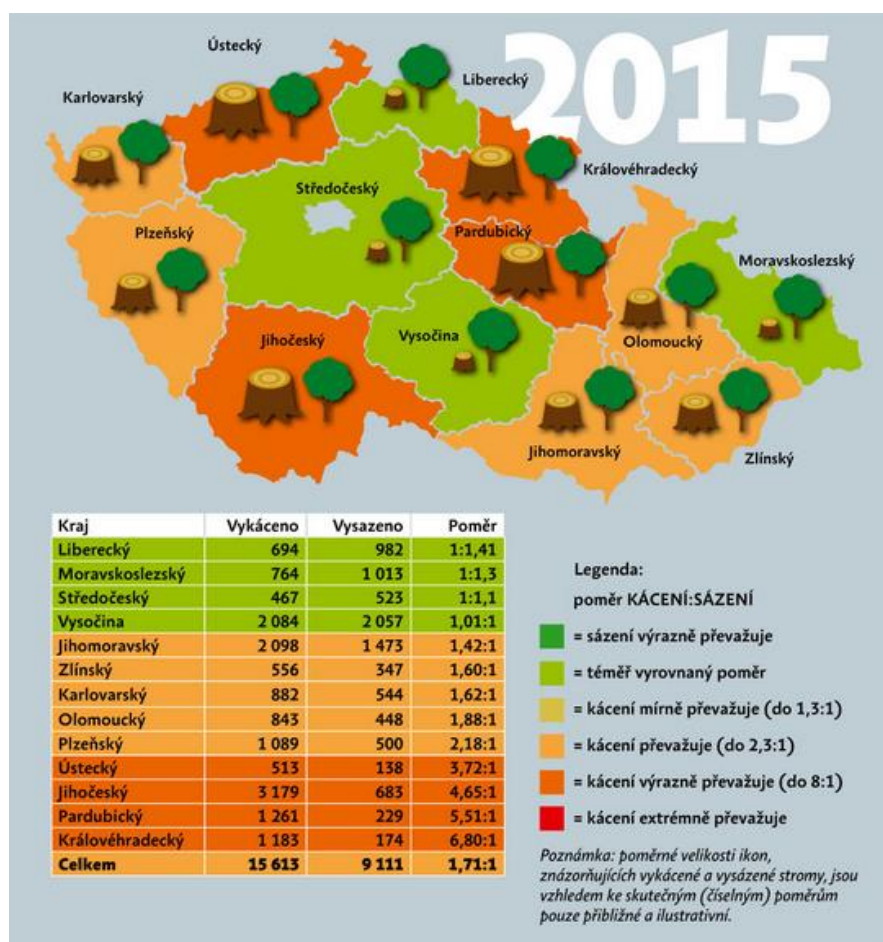
Nedej se: Dálnice v háji (13.04.2014)

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1095913550-nedej-se/213562248420020-dalnice-v-haji/>

Tisková zpráva Děti Země

Od českých silnic v loňském roce zmizely další tisíce stromů

Arnika sestavila každoroční statistiky kácení a výsadby stromů podél silnic v českých krajích. Údaje krajských silničních správ za rok 2015 přinesly smutnou zprávu. Poměr mezi pokácenými (15 600) a vysazenými stromy (9 100) se opět výrazněji vychýlil směrem ke kácení. Výsledky zveřejněné před rokem přitom přinesly jistou naději na zlepšení. Nyní se ukazuje, že nešlo o nastolení dlouhodobého trendu. Od roku 2003 tak bylo podél českých silnic vykáceno už téměř 200 000 stromů a vysazeno přitom jen asi 120 000 stromů.

Zákon o ochraně přírody a krajiny sice stanoví, že za pokácené stromy je nutné vysadit nové, v rámci takzvané náhradní výsadby. Nenařizuje ovšem výslovně, že nové stromy se musí vysadit na místo kácení. Nové výsadby tak často skončí třeba v městském parku, což ovšem nemá pro zachování alejí v naší krajině žádný význam. České aleje tak nadále z krajiny i měst a obcí mizí. Z dlouhodobého hlediska se téměř rovnocenný poměr mezi kácením a novou výsadbou daří udržovat v Jihomoravském, Moravskoslezském, Pardubickém a Středočeském kraji. Velmi špatně si naopak vedou kraje Královéhradecký, Karlovarský a Plzeňský. Podrobnější údaje jsou na webu <http://aleje.org/o-alejich/kaceni-v-alejich/statistika-kaceni>

„Každoročně si při této příležitosti připomínáme, že stromy k silnicím patří. Jsou živou sítí v naší krajině, a povědomou linií, která nás vede k domovu. Bez nich jsou silnice v terénu méně patrné. Stromy jsou vodítkem v zimě, když jsou silnice zaváté, při povodni, kdy jsou zaplavené nebo v husté mlze či sněžení. I z technického hlediska mají stromy u silnice svůj význam. Odvodňují podloží, zpevňují krajnici a udržují

pozornost řidičů," říká vedoucí kampaně Zachraňme stromy RNDr. Marcela Klemensová z Arniky.

Arnika letos také vyhodnotila poměr mezi počtem vykácených stromů a novou výsadbou v období 2011 - 2015. Číslo hovoří v neprospěch vysázených stromů. Zjednodušeně lze konstatovat, že za 3 vykácené stromy byly vysázeny pouze dva. V roce 2014 sice došlo k mírnému zlepšení, výsledky za rok 2015 však nepotvrzují, že by šlo o dlouhodobý trend.

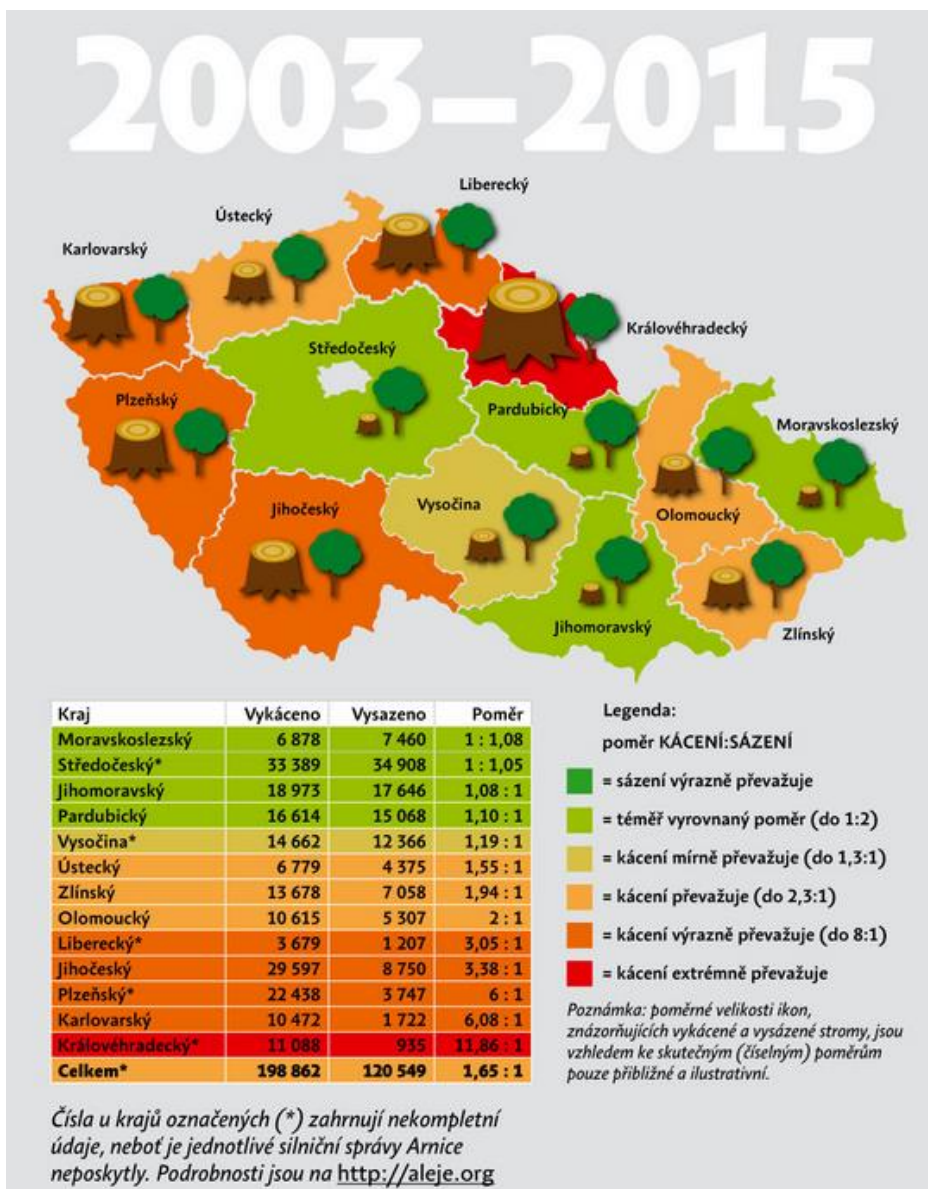
V samotném roce 2015 nejvíc stromů zmizelo od silnic v Jihočeském (3 179 pokáceno, 683 vysazeno), Královehradeckém (1 183 ku 174) a Pardubickém kraji (1 261 ku 229). Výsledky Jihočeského i Královehradeckého kraje vycházejí výrazně ve prospěch kácení dlouhodobě. V případě Pardubického kraje by byla škoda, kdyby mělo jít o nastolení nového směru, protože v dlouhodobém hledisku kraj dosahuje velmi optimistických výsledků.

Stromy v loňském roce naopak přibyly podél silnic Libereckého (694 pokáceno, 982 vysazeno), Moravskoslezského (764 ku 1 013) a Středočeského kraje (467 ku 523). V podstatě vyrovnaný poměr vykázal Kraj Vysočina (2 084 ku 2 057).

Arnika apeluje na správy silnic, aby věnovaly pozornost odbornému vzdělání zaměstnanců, kteří zajišťují údržbu komunikací lemovaných vegetací. Řešením mohou být odborné kurzy a konzultace s odborníky při tvorbě projektů a plánů údržby. Cílem by mělo být zajištění koncepční péče o stromy v krajině, které nemají jen estetickou funkci, slouží také řidičům a významná je jejich ekologická funkce. Arnika pořádá pro úředníky, vlastníky alejí i odborníky vzdělávací akce, které jsou příležitostí pro setkávání lidí různých oborů, v jejichž zájmu by mělo být významné prvky české krajiny zachovat. Nejbližší příležitostí k setkání a výměně zkušeností bude konference Aleje 2017, která proběhne příští rok v dubnu. (<http://aleje.org/vzdelavaci-akce/136-konference-aleje-2017-obnova-a-udrzba-stromoradi>)

„Od českých silnic podle statistik zmizelo od roku 2003 skoro 80 tisíc stromů. Nejen, že ke smazání tohoto dluhu máme daleko, ale zatím stále kráčíme špatným směrem. Z toho vyplývá jasný fakt: aleje z naší krajiny mizí. Dočkáme se obratu situace? To závisí na státních, krajských i obecních orgánech a také na každém z nás,“ komentuje situaci mluvčí Arniky Jan Vávra.

Tisková zpráva sdružení Arnika

Tukaři nepřesvědčili, Češi brojí proti palmovému oleji už i v Polsku

Měla to být zásadní a otevřená debata o budoucnosti používání palmového oleje a měla přimět veřejnost, aby tuto drastickou komoditu vzala na milost. Místo toho vzbudila Evropská konference o palmovém oleji (EPOC) konaná v říjnu ve Varšavě rozpaky a kritiku z řad nevládních organizací. Vyplývá to z vyjádření přímých účastníků.

Ve dnech 5. - 6. října 2016 se za podpory projektu European Sustainable Palm Oil (ESPO) ve Varšavě uskutečnila konference o palmovém oleji EPOC 2016. Českou nevládní organizaci Lestari a také Koalici proti palmovému oleji reprezentující desítky nevládních organizací a jednotlivců zastupoval Stanislav Lhota, přední světový odborník na téma palmového oleje.

Tématem konference bylo především zhodnocení vlivu palmového oleje na zdraví a také možnosti udržitelného pěstování této komodity. Hlavními panelisty byli především zástupci firem pěstujících či obchodujících s palmovým olejem, političtí reprezentanti států pěstujících a vyvážejících palmový olej, odborníci specializující se na problematiku tuků a bohužel jen hrstka lidí z neziskového sektoru. Program již předem naznačoval, že ekologický, etický, sociální a lidskoprávní rozměr problematiky nebude v přednáškách a debatách hrát žádnou významnější roli, což je podle českých nevládních organizací zásadní pochybení, jelikož se jedná o neoddelitelná témata.

„Oceňujeme snahu o vytvoření prostoru pro debatu, ale většina prezentací působila spíše dojmem promoakce, jejímž cílem bylo certifikovaný palmový olej prodat na evropském trhu. Chyběla konstruktivní kritika současných certifikačních systémů, které doposud nedokáží zaručit skutečnou dlouhodobou udržitelnost certifikovaného palmového oleje. Ani jeden z příspěvků se nevěnoval tomu, jak jsou řešeny konfliktní případy, ke kterým dochází v zemích produkce, pokud například certifikovaná firma odlesní území s ochranně důležitou hodnotou anebo začne znečišťovat vodní toky herbicidy a chemickými hnojivy,“ uvedl Stanislav Lhota.

Jedním z témat konference bylo zhodnocení vlivu palmového tuku na lidské zdraví i výživu. I toto téma však bylo prezentováno spíše formou propagace palmového oleje, nikoli formou polemiky nad jeho zdravotní nezávadností. Zcela se přitom opomíjí zásadní fakt, totiž že ačkoli jsou tuky důležitou součástí naší potravy, problém dnes spočívá hlavně v jejich nadměrné konzumaci. Palmový a palmojádrový olej obsahuje podobně jako tuky živočišné vysoké procento nasycených mastných kyselin (NMK). Palmový a zejména palmojádrový olej patří mezi nejméně vhodné rostlinné oleje s obsahem NMK až dvojnásobně převyšujícím vepřové sádlo. Problémem je také typ potravin, ve kterých je palmový olej nejčastěji používán. Zpravidla se jedná o potraviny zbytné, které se všeobecně dají považovat za nezdravé a to nejen kvůli obsahu palmového oleje, ale také vinou velkého množství soli, cukru nebo dalších látek, které při nadměrné konzumaci působí negativně na lidské zdraví. Tyto potraviny jsou zdrojem mnoha zdravotních potíží a často cílí na dětskou populaci, která si na nich vytváří závislost. Je tedy nutné vnímat používání palmového oleje v potravinách komplexně a přiznat si, že jeho užití se pojí s potravinami, jejichž konzumaci se snaží například EU, ale i jednotlivé členské země omezit.

Tisková zpráva Koalice proti palmovému oleji

Češi mohou pomoci ochránit ohrožené antilopy

Svým vzezřením zvláštní a dnes již kriticky ohrožený druh antilopy – sajga tatarská – čelí v Kazachstánu, kde žije devadesát procent její světové populace, vážnému ohrožení. Pod tlakem těžbařů zemního plynu se totiž ocitl jejich domov - přírodní rezervace Ustjurt, která je jednou z nejvýznamnějších oblastí výskytu sajgy. Povolení těžby plynu v odlehlých stepích náhorní plošiny by tak bylo dalším krokem v postupném ukrajování životního prostoru antilopy, bez kterého je její další setrvání v přírodě nemožné. Tváří v tvář této hrozbě spouští Arnika kampaň „Zachraňme sajgu!“. Kdokoli se tak může podpisem petice na webu www.sajga.cz zapojit do ochrany sudokopytníka s nezaměnitelným velkým čenicem i jeho překrásného domova.

Pro úspěch kampaně je zásadní petice, která požaduje rozšíření přírodní rezervace Ustjurt, zastavení projektu těžby zemního plynu v nalezišti Chansu a upřednostnění jiných ložisek, která neohrožují divokou přírodu a podniknutí kroků k zápisu plošiny Ustjurt na seznam světového dědictví UNESCO.

Odborníci zvažují možnost zápisu náhorní plošiny Ustjurt na seznam světového přírodního a kulturního dědictví. Plošinu obývá řada živočichů ohrožených vyhynutím, mezi nimi antilopy sajga tatarská a gazela perská. Vážnou překážkou pro nominaci Ustjurtu na seznam UNESCO jsou plány státní ropné společnosti na těžbu zemního plynu v nalezišti Chansu, které leží přímo v zimovištích antilop. Jde o odlehlé místo, kde nejsou žádná lidská sídla ani silnice. Tamní ekosystémy jsou však křehké a průmyslová činnost by je navěky zničila.

Sajga tatarská je zvíře, které si snadno zapamatujete díky výraznému baňatému „nosu“. Sajgy jsou v neustálém pohybu. Sajgy žijí ve stádech čítajících 30 – 40 jedinců. Během migračního období se ale jednotlivá stáda seskupují. Putování obrovských stád je jedním z nejpozoruhodnějších procesů v přírodě. Při hledání potravy denně ujdou desítky kilometrů a v období migračních tahů i stovky. Velkoplošná území podléhající ochraně jsou tak pro jejich záchranu zcela zásadní.

Sajgu ohrožuje masivní pytláctví a vůbec tlak člověka na její životní prostor a prostředí. Mnozí si jistě vzpomenou na tragické události z minulého roku. Tehdy náhle vymřelo 200 tisíc antilop v důsledku bakteriální infekce. Protože bakterie napadají pouze oslabená zvířata, vědci předpokládají, že svou roli mohlo sehrát i znečištění životního prostředí nebo jiné faktory. Před touto katastrofou se světová populace sajgy odhadovala na 262 tisíc jedinců. Znamená to, že dnes ve stepích střední Asie běhá posledních 60 tisíc zvířat. Přežije Sajga rok 2020?

Arnika v Kazachstánu spolupracuje s místními ekologickými organizacemi už pátým rokem. V první řadě se v zemi zaměřuje na podporu občanské společnosti, ekologických organizací. Společně s kazašskými partnery ale Arnika usilovala také o záchranu velmi vzácného irbise – levharta sněžného, který byl ohrožen plány na výstavbu obřího lyžařského areálu. Patnáct tisíc signatářů petice a finanční příspěvky pomohly tomu, že levhart je zatím v bezpečí a projekt u ledu.

Tisková zpráva Arniky

Přírodovědné vycházky s Callou v roce 2016

Za botanikou a historií do centra Budějovic

V roce 2016 uspořádala Calla sedm přírodovědných vycházek v Českých Budějovicích a jejich blízkém okolí. Zúčastnilo se jich celkem 365 zájemců o přírodu, takže nebýt zrovna přestupný rok, měli bychom v průměru na každý den jednoho účastníka. Největší zájem byl o jarní Kroužkování v údolí Rudolfovského potoka, kam dorazilo 101 lidí, čímž padl náš prozatímní rekord. Podívejte se na fotky, děkujeme za zájem a na shledanou příští rok.

Jiří Řehounek

Kroužkování v údolí Rudolfovského potoka

Výprava na pískovnu Cep II

Výprava na Holubovské hadce a Dívčí Kámen

Netopýří safari na Vrbenských rybnících

Kroužkování v Šindlových Dvorech

Za houbami na Hlincovou Horu

Jeden den v životě M. Z.

„Vstávat, vaše blahorodí. Dnes je velký den, otevřou nám D8, musíme tam být včas. Ochranká!“ slyším ze sna Vráťův hlas. Zdálo se mi, že přebírám Puškinovu medaili od Putina, *****!

Přibíhá Jarda z ochranky: „Co je, pane kancléř?“

„Pan prezident vstává, zavolejte posily!“ přikazuje Vráťa velitelsky. Že bych z něj udělal ministra obrany? Musím tu myšlenku nějak šikovně podstrčit Andrejovi.

Do ložnice vbíhají čtyři ramenatí chlapci, aby mě zvedli z postele. Operace se daří. Jdu snídat. U stolu v jídelně čeká Ovčáček a tváří se ustaraně. Zdravím ho a ptám se, co ho tak zneklidnilo.

„Mám tady výběr z dnešních novin a obávám se, že vás to nepotěší, vaše jasnosti,“ říká zkroušeně, „v médiích po mém odchodu z žurnalistiky nezůstal už ani jeden objektivní redaktor.“

„Sbírka idiotů, žumpa, póvl,“ ucedím mezi zuby a otcovsky pohladím Ovčáčka po hlavě, „nic si z těch hyen nedělej, Jiří.“

„Hlavně ten Šídlo na Novinkách dneska řadí, vaše výsosti, dovolil si ironické poznámky o dé osmičce. Mám o něm na tvitr napsat, že je hlásná trouba pražské kavárny? Nebo radši, že je fašizující lůza?“

„Však ty si poradíš, nandej mu to.“ Zatímco snídám cigaretu a rum, přisedají Vráťa a Martin. Někdo tu dneska chybí, ale hned si nemůžu vybavit kdo. Už to mám, Jindra, málem bych zapomněl, že jsme mu zatloukli ty dveře do kanceláře prknama. „Kdo bude stříhat pásku?“ ptám se.

„Vypadá to dobře, měl by tam bejt prima mejdan. Bude tam Dan, Jenda z ŘSD, Andrej a jeho squadra z ANO, Olda Bubeníček za kraj. A pak nějaký Němci,“ říká Vráťa.

„Němci? *****, to jako že mám stříhat s Němcema pásku na ČESKÉ dálnici? To mohli rovnou pozvat dalajlámu! Bude tam aspoň saský premiér?“

„Měl by přijet, Dan říkal, že ho zvali.“

„Tak to je v pohodě, Tillich aspoň není Němec, je to Lužický Srb. A že je stejně jako Angela z CDU, toho si snad nikdo nevšimne. Bude tam i Bohouš?“

„Né, prej mají jeho děcka nějakou vánoční besídku.“

„No aspoň se s ním nebudeme mačkat u pásky, stejně to má za pár. Co kdybychom mu, přátelé, koupili

Calla vás srdečně zve na besedu

Biodiverzita celého světa

S biologem Davidem Storchem (PřF UK)

Kolik je na světě druhů a jak se to počítá?

Nastává další velká vlna vymírání?

Jak se na zkoumání globální biodiverzity podílejí čeští vědci?

Ve středu 18. ledna 2017 od 18:15 hodin

v galerii Měsíc ve dne, Nová ul. 3, České Budějovice.

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice

tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

Zpravodaj **Ďáblík** pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Uzávěrka dalšího čísla je do konce 10. ledna 2017. Články posílejte na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Nechcete-li dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás okamžitě vyřadíme z adresáře. Chcete-li se přihlásit k jeho pravidelnému odběru, pište na calla@calla.cz.

Všechna starší čísla občasníku **Ďáblík** najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!